

Verkondiging 20 oktober 2024, De Schutse, Uithoorn

Wie is mijn naaste, wie is mijn Samaritaan?

ds. Sibilla Verhagen

Lezing: Lucas 10 vers 25-37

Geliefden van onze Heer,

Kijk eens wie er links van je zit. En als daar niemand zit, kijk een wie er rechts van je zit. Wie is het? Het is je naaste...toch? 'Ja, natuurlijk want diegene zit letterlijk naast me.' Het woord naaste in het Grieks kan ook een plaatsbepaling zijn, in de zin van aangrenzend. Het ene dorp ligt naast het andere dorp, grenst aan het andere dorp. Het is hetzelfde woord. Zó letterlijk dus. Je naaste, degene die naast je is, die fysiek nabij is.

Kijk nog eens links van je, of als daar niemand zit, rechts van je, of als aan beide kanten niemand zit, dan iemand voor of achter je. Kijk: daar zit je naaste.

Willen we diegene wel als naaste? Sommigen knikken nu heel hard ja. Anderen knikken uit beleefdheid ja. Weer anderen slikken nu even. Sommigen denken direct: nee, diegene wil ik eigenlijk helemaal niet naast me. Goed dat je er dan wel zit, trouwens.

Als het om naasten gaat, kunnen we niet om onze gevoelens van empathie of antipathie heen. Die gevoelens zijn er nu eenmaal, of we ze nu willen of niet. Met die gevoelens hebben we te dealen. Als er sprake is van empathie, is het makkelijker. De Samaritaan kreeg medelijden, werd met ontferming bewogen. Het zou best kunnen dat hij eerst geen empathie voelde, maar dat werd dan doorbroken, er kwam medelijden in hem op. En als we dat gevoel hebben, als dat gevoel ons overkomt, ja, dan blijven we bijna automatisch bij de ander. Als je iemand niet mag, weerstand voelt, dan wordt er wat meer van ons gevraagd.

Naaste, misschien is het wel alleen maar een plaatsbepaling. Als we kijken naar de plaats van de priester, dan wijkt de priester uit, gaat naar de andere kant van de weg, gaat met een boog langs, komt er niet naast, laat er ruimte tussen zitten. Ook de Leviet wijkt uit, naar de overkant van de weg, ook hij laat er ruimte tussen. En dan komt er geen gewone Israëliet zoals je zou verwachten in het verhaal. De maatschappelijke rangorde was: de priesters bovenaan, dan degenen die de priesters in de tempel hielpen, de levieten, en dan gewone Israëlieten. Maar er komt geen gewone Israëliet maar heel verrassend een Samaritaan. Die Samaritaan, die laat geen ruimte tussen hen in. Die gaat naar de halfdode toe, raakt hem aan met olie en wijn en verband, neemt hem in zijn armen tot op zijn rijdier, blijft naast hem totdat hij een andere naaste geregeld heeft.

Wilde die achtergelaten, halfdode man die Samaritaan wel naast zich? Als de halfdode net zoals de luisterende wetgeleerde een Israëliet was, dan waarschijnlijk niet. Want Israëlieten vonden Samaritanen niet aardig en Samaritanen vonden Israëlieten niet aardig. Nou ja, het ging verder dan niet aardig. Ze vonden beiden dat ze de Thora, Gods woorden op de juiste manier begrepen en de ander niet, het zat dus best diep, er was sprake van vijandschap. Dus als de halfdode een Israëliet was, dan wilde hij waarschijnlijk niet een Samaritaan naast zich. Maar ja, anders dan de Samaritaan had hij geen keus. Hij was halfdood en nood breekt

principes. De halfdode kon geen kant op, hij was gedoemd, ik bedoel: tegen zijn wil gezegend de Samaritaan als zijn naaste te aanvaarden. Dit was natuurlijk zijn redding.

-

Wie is onze Samaritaan? Voor de wetgeleerde was Jezus zijn Samaritaan. Die wetgeleerde wilde niet door Jezus geholpen worden. De wetgeleerde wilde Jezus niet als zijn messias, integendeel. Met zijn vragen wilde hij Jezus vernederen of op z'n minst in een ongunstig licht zetten. Maar Jezus neemt de tijd voor de wetgeleerde. Met een uitgebreide en een fantastisch rake les, helpt Jezus hem, ook al wilde hij dat niet. Het is natuurlijk wel een pijnlijke les, het is geen aardige reactie van Jezus. Maar aardig blijven helpt niet altijd, soms kan de les niet zonder pijn. Zou de wetgeleerde zichzelf uiteindelijk deze hulp gegund hebben? Zou hij na deze les iets in zijn hart hebben toegelaten van Jezus, de messias? Wie weet, we lezen er verder niets over.

Wie is onze Samaritaan? Als wij naar anderen kijken, gunnen wij anderen hun Samaritaan, toch? Wij gunnen Wilders zijn barmhartige moslim. Wij gunnen minister Faber een nabije asielzoeker. Die nabije asielzoekers gunnen we natuurlijk aan allen die geen azc naast zich willen hebben. Maar geliefden, we zijn hier niet om te weten wat ánderen zouden moeten. Wij zijn hier om zelf geholpen te worden. Wie is onze Samaritaan?

Wij kunnen onszelf in de weg zitten en daarmee ook die Samaritaan. Dat kan op verschillende manieren.

Je kan gewoon niet laten merken aan een je naaste dat je ergens mee zit. Je kwetsuren, je wonden kan je verborgen houden. Degenen die dan naast je is, kan je dan niet helpen. Menige relatie stagneert zo. Menig contact komt daardoor nooit echt verder.

Wij kunnen onszelf in de weg zitten en daarmee ook die Samaritaan. Het kan ook zo zijn dat we hulp verwachten van iemand die niet naast ons, maar veel verder weg van ons is. Die missen we dan, we vinden dat die ons moet helpen, een verre vriend of een volwassen kind dat al lang niet meer thuis woont. Of zoiets algemeen als 'de kerk' of 'de overheid', die moet ons helpen. Dit kan zelfs zo sterk zijn, dat we blind zijn voor degene die naast ons is. We zijn zo blind dat we geen enkele hulp verwachten van die burens waar we weinig contact mee hebben. Bij voorbaat wijs je het advies van je knorrige leidinggevende van de hand. Door die onverantwoordelijke collega ga je je echt niet laten verzorgen, je drinkt het gebrachte bakkie troost niet op. Van iemand die in je irritatiezone zit, hoef je geen hulp. De vriendelijke ogen van je straatgenoot merk je domweg niet op. Wij kunnen onszelf in de weg zitten.

Wie laat jij niet je naaste zijn, welke naaste sla je over als het gaat om het ontvangen van steun of van een wijs woord of een helpende hand? Welke vijand zou je lief moeten gaan hebben? Wie zou onze Samaritaan kunnen zijn? Oftewel: in wie komt Jezus ons tegemoet?

Amen

Lied 930 Jij geeft mij vleugels